



---

## **Podle generálního advokáta P. Cruze Villalóna je směrnice o uchovávání údajů neslučitelná s Listinou základních práv**

*Navrhuje nicméně pozastavení účinků konstatování její neplatnosti, aby unijní zákonodárce mohl v přiměřené lhůtě přijmout opatření nezbytná k nápravě konstatované neplatnosti*

Generální advokát Pedro Cruz Villalón dospívá ve svém dnešním stanovisku k závěru, že **směrnice** o uchovávání údajů<sup>1</sup> je v plném rozsahu neslučitelná s požadavkem stanoveným Listinou základních práv Evropské unie, **podle kterého musí být každé omezení výkonu některého ze základních práv stanoveno zákonem.**

Podle generálního advokáta **směrnice** tím, že poskytovatelům telefonních služeb a služeb elektronických komunikací stanoví povinnost shromažďovat a uchovávat provozní a lokalizační údaje o této komunikaci<sup>2</sup>, **představuje závažný zásah do základního práva občanů na respektování soukromého života.**

Generální advokát poukazuje v této souvislosti na to, že využívání těchto údajů může vést k přesnému a úplnému zmapování velké části chování určité osoby, jež spadá do jejího soukromého života, či dokonce k sestavení úplného a věrného obrazu její soukromé identity. Kromě toho existuje zvýšené riziko použití uchovávaných údajů k protiprávním účelům, které mohou zasáhnout do soukromí, nebo obecněji k podvodným či dokonce zlovolným účelům. Údaje totiž nejsou uchovávány samotnými veřejnými orgány ani pod jejich přímým dohledem, nýbrž samotnými poskytovateli služeb elektronických komunikací. Směrnice navíc nestanoví povinnost uchovávat údaje na území některého z členských států. Tyto údaje tak mohou být nashromážděny na blíže neurčených místech kyberprostoru.

**Vzhledem k tomuto závažnému zásahu měla směrnice především stanovit základní zásady, na jejichž základě by byly vymezeny minimální záruky upravující přístup k shromážděným a uchovávaným údajům a jejich využívání<sup>3</sup>.**

---

<sup>1</sup> Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchovávání údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES (Úř. věst. L 105, s. 54).

<sup>2</sup> Avšak nikoli její obsah, tedy samotné sdělované informace.

<sup>3</sup> V této souvislosti měl unijní zákonodárce mimo jiné načrtnout popis trestných činností, které by odůvodňovaly přístup příslušných vnitrostátních orgánů ke shromážděným a uchovávaným údajům tak, aby byl přesnější než výraz „závažné trestné činy“. Dále měl členské státy usměrnit při zavádění právní úpravy oprávnění k přístupu k shromážděným a uchovávaným údajům tak, aby byl tento přístup omezen ne-li výhradně na soudní, pak alespoň na nezávislé orgány, anebo, nestane-li se tak, pak aby každá žádost o přístup podléhala kontrole ze strany soudů či nezávislých orgánů, a měl také stanovit povinnost individuálního přezkumu jednotlivých žádostí o přístup tak, aby sdělované údaje byly omezeny na nezbytné minimum. Bylo by možné rovněž očekávat, že jako zásadu stanoví možnost členských států stanovit výjimky z přístupu k uchovávaným údajům za určitých výjimečných okolností, anebo přísnější podmínky přístupu v případech, kdy takový přístup může zasáhnout do základních práv zaručených Listinou, jako je tomu u práva na lékařské tajemství. Unijní zákonodárce měl stanovit zásadu povinnosti orgánů oprávněných přistupovat k údajům tyto údaje vymazat, jakmile jejich potřeba pomine, a informovat dotyčné osoby o takovém přístupu alespoň následně, jakmile pomine nebezpečí, že toto informování naruší efektivitu opatření odůvodňujících využití daných údajů.

Směrnice – která ostatně neupravuje přístup k shromážděným a uchovávaným údajům ani jejich využívání – přitom vymezení těchto záruk zcela svěřuje členským státům. V důsledku toho je směrnice v rozporu s požadavkem, stanoveným Listinou, aby každé omezení výkonu některého ze základních práv stanoveno zákonem. Tato podmínka totiž překračuje rámec ryze formálního požadavku. Jde v ní o to, že unijní zákonodárce musí při přijímání aktu ukládajícího povinnosti, které představují závažný zásah do základních práv občanů Unie – jak tomu bylo v případě směrnice o uchovávání údajů<sup>4</sup> – na sebe vzít svůj podíl odpovědnosti a definovat přinejmenším zásady, z nichž má vycházet vymezení, stanovení a uplatňování těchto záruk i kontrola jejich dodržování. A právě toto stanovení hranic umožňuje posoudit rozsah konkrétních důsledků zásahu do základního práva a z něj vyplývá, zda je tento zásah ústavně přípustný, či nikoli.

Generální advokát P. Cruz Villalón dospívá dále k závěru, že **směrnice o uchovávání údajů je neslučitelná i se zásadou proporcionality<sup>5</sup>, neboť členským státům ukládá povinnost zajistit uchovávání údajů po dobu, která může dosáhnout<sup>6</sup> až dva roky.**

Má za to, že konečný cíl této směrnice, a sice zajistit dostupnost shromážděných a uchovávaných údajů pro účely odhalování, vyšetřování a stíhání závažných trestných činů, je naprosto legitimní, takže směrnici lze považovat za vhodnou, a s výhradou záruk, které jí měly doprovázet, dokonce i za nezbytnou k uskutečnění tohoto cíle.

Generální advokát však nenašel mezi jednotlivými vyjádřeními předloženými Soudnímu dvoru na podporu proporcionality doby uchovávání údajů žádné dostatečné odůvodnění, proč by doba uchovávání údajů, kterou mají stanovit členské státy, neměla zůstat **kratší jednoho roku.**

**K časovým účinkům konstatované neplatnosti** generální advokát po poměření jednotlivých dotčených zájmů navrhuje pozastavení účinků určení neplatnosti směrnice až do doby, než unijní zákonodárce přijme opatření nezbytná k nápravě konstatované neplatnosti, přičemž tato opatření musí být přijata v přiměřené lhůtě.

V této souvislosti poznamenává, že o relevanci ani o naléhavosti konečných cílů dotčených omezení základních práv není pochyb. Konstatované neplatnosti jsou ovšem zvláštní. Směrnice je totiž neplatná proto, že nestanovila dostatečný rámec pro záruky vztahující se k přístupu k shromážděným a uchovávaným údajům a jejich využívání (kvalita zákona), což ovšem mohlo být napraveno v rámci prováděcích opatření přijímaných členskými státy. V souvislosti s maximální délkou uchovávání údajů pak členské státy, jak plyne z informací poskytnutých Soudnímu dvoru, využily svých pravomocí zpravidla umírněně.

Dnešní stanovisko je předneseno v rámci dvou řízení o předběžné otázce, z nichž jedno zahájil High Court of Ireland (Irsko) a jedno Verfassungsgerichtshof (Ústavní soud, Rakousko).

High Court musí rozhodnout ve sporu mezi Digital Rights Ireland Ltd, společností s ručením omezeným, jejímž předmětem činnosti je podpora a ochrana občanských a lidských práv především v oblasti moderních komunikačních technologií, a irskými orgány. V tomto sporu Digital Rights uvádí, že vlastní mobilní telefon, a namítá, že irské orgány zpracovávaly, uchovávaly a kontrolovaly údaje o jejich komunikacích v rozporu s právem.

Verfassungsgerichtshof musí rozhodnout o třech návrzích, které podali Kärntner Landesregierung (vláda spolkové země Korutansko), Michael Seitlinger a 11 130 navrhovatelů, již tvrdí, že rakouský zákon o telekomunikacích je v rozporu s rakouskou ústavou.

---

<sup>4</sup> Generální advokát v této souvislosti zdůrazňuje, že směrnice o uchovávání údajů není směrnicí, která by jen prostě harmonizovala právní předpisy, bezesporu přijaté všemi členskými státy, ale že i sama stanoví povinnost uchovávat údaje.

<sup>5</sup> Stanovenou v Listině. Generální advokát se mimoto zabývá směrnici i z hlediska proporcionality ve smyslu čl. 5 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii.

<sup>6</sup> Směrnice zároveň stanoví, že doba uchovávání nesmí za žádných okolností být kratší šesti měsíců.

**UPOZORNĚNÍ:** Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později

**UPOZORNĚNÍ:** Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

---

*Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.*

*[Úplné znění](#) stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.*

*Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499*

*Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na „[Europe by Satellite](#)“ (+32) 2 2964106*